

A Magyarország által nyújtott nemzetközi fejlesztési támogatások

Jelenlegi helyzet

Magyarország 2003 óta évente több milliárd forintot fordít ún. *hivatalos fejlesztési támogatásként* (Official Development Assistance - ODA) a fejlődő országok megsegítésére. Közös uniós vállalás, hogy az újonnan csatlakozott országok esetében ennek mértéke elérje évente a bruttó nemzeti jövedelem (GNI) 0,33%-át. Bár hazánk ezt még nem teljesíti, 2016-ban így is 56 milliárd forintot költött erre a célra, ami a magyar GNI 0,17%-át jelentette. 2017-ben azonban az előzetes, tehát még korántsem végleges adatok tükrében a támogatások összege majdnem harmadával csökkent, ami így a bruttó nemzeti jövedelem arányában a négy évvel ezelőtti 0,11%-os szintre esett vissza.¹ Ez komoly törést jelenthet az átmeneti stagnálás mellett is 2003 óta folyamatosan növekvő összegek és arányszámok sorában. Emellett egyéb tekintetben is előrelépésre van szükség a magyar nemzetközi fejlesztési együttműködés (NEFE) keretében nyújtott támogatások terén:

- A hivatalos fejlesztési támogatások egy részét a donorországok közvetlenül a fejlődő országok rendelkezésre bocsátják, ezek az ún. *kétoldalú (bilaterális) támogatások*, míg másik részét nemzetközi szervezeteken, pl. az ENSZ és szakosított intézményein keresztül csatornázzák be a fejlesztés finanszírozásába, ezek az ún. *multilaterális támogatások*. Ez utóbbiak nagy arányban vannak jelen a magyar NEFE-támogatásokban, ellentétben a legtöbb donorország gyakorlatával. 2016-ban 78%-a volt a magyar ODA-nak multilaterális kifizetés.

1. táblázat: A teljes magyar ODA és ODA/GNI arány, bilaterális/multilaterális költségek aránya 2003-2016

	Teljes magyar ODA Milliárd Ft	ODA/GNI	Bilaterális	Multilaterális
2003	4,76	0,03%		
2004	14,21	0,07%		
2005	20,02	0,11%		
2006	31,45	0,13%		
2007	18,99	0,08%		
2008	18,77	0,08%	12%	88%
2009	23,55	0,10%	25%	75%
2010	23,76	0,09%	25%	75%
2011	28,07	0,11%	24%	76%
2012	26,61	0,10%	18%	82%
2013	28,66	0,10%	27%	73%
2014	33,50	0,11%	21%	79%
2015	43,43	0,13%	30%	70%
2016	56,20	0,17%	22%	78%

Forrás: OECD, KKM éves jelentések és NEFE-stratégia

- A bilaterális összegek esetében a hivatalos fejlesztési támogatásként elszámolt kifizetések közül a legutóbbi évekig a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) vonatkozó NEFE-előirányzatát lehetett tudatosan

¹ Az előzetes adatokhoz képest 2016 esetében is radikálisan magasabb számokat mutatnak a végleges adatok, ezek azonban nem válnak elérhetővé az év vége előtt.

tervezett NEFE-költségvetésnek nevezni, ez azonban csak elenyésző hányada még a kétoldalú fejlesztési támogatásoknak is. A szakpolitikára vonatkozó NEFE-stratégia előrevetítette ennek a tételnek a jelentős növelését, ehelyett azonban drasztikus előirányzat-csökkentés történt. Ezt követően ugyanakkor az Emberi Erőforrások Minisztériuma üldözött keresztények megsegítéséért felállított új helyettes államtitkárságának szintén NEFE-célú tevékenységére az elmúlt 1,5-2 évben több milliárd forintot bocsátott rendelkezésre a kormány.

- ENSZ-es ajánlás, egyúttal 2014-ben újra megerősített uniós kötelezettségvállalás, hogy az ODA kb. 20%-át a legkevésbé fejlett országokba irányítsák a donorországok. 2016-ban azonban a magyar bilaterális ODA-nak csak a 11%-a, de ha a teljes ODA-t nézzük, akkor csak a 2,5%-a célozta ezeket az országokat, holott ezekben lenne leginkább szükség az ilyen jellegű támogatásokra.
- Az OECD Fejlesztési Segítségnyújtási Bizottságának (DAC) tagországai közül Magyarország azok közé tartozik, amely a legkevesebb támogatást nyújtja civil szervezetek számára és rajtuk keresztül (akár itthon, akár fejlődő országokban). Az OECD DAC országainak 2015-ös 17%-os átlagához képest Magyarország mindössze 3%-ot ért el ezen a téren. A civileknek nyújtott támogatások fontos területe a társadalmi tudatosság és támogatottság növelését célzó szemléletformálás és globális felelősségvállalásra nevelés, mely tevékenységeket korábban a kormányzat jóval nagyobb mértékben támogatott pénzforrásokkal is, mint jelenleg.

Javaslatok

- Uniós kötelezettségvállalásunknak megfelelően szükséges a nemzetközi fejlesztésre fordított források nagyarányú növelése. A kormányzat alkosson meg egy gyakorlatias ütemtervet a 0,33%-os vállalás teljesítésére, melynek képezze részét a realitás talaján álló, hosszú távú, tehát ciklusokon átívelő, minden kormányzati NEFE-célú tevékenységet egységben kezelő forrástervezés is.
- Szülessen konkrét lépéseket meghatározó kormányzati terv a partnerországoknak nyújtandó bilaterális támogatások, és a legkevésbé fejlett országok részesedésének növelésére vonatkozóan.
- A bilaterális NEFE-n belül elengedhetetlen a tudatosan tervezett NEFE-keret bővítése a NEFE-stratégiával összhangban, elsődlegesen a KKM saját NEFE-előirányzatának jelentős és folyamatos bővítésén keresztül.
- Szükséges és az egyéb források bevonása miatt a kormányzat számára is előnyös a civilek által elérhető kormányzati NEFE-források növelése. Ehhez elengedhetetlen a korábbi kormányzati NEFE-pályázatok újraindítása, illetve az egyéb minisztériumok NEFE-célú előirányzataihoz való civil hozzáférés megteremtése pályázatok útján. Legyen újra lehetőség a civilek által elnyert uniós pályázatok önrészéhez kormányzati támogatás elnyerésére.
- A társadalmi támogatottság megteremtése érdekében szükséges, hogy a hazai szemléletformálás és globális felelősségvállalásra nevelés céljaira szánt források többszörösükre bővüljenek.

Összeállította: HAND Szövetség
<http://hand.org.hu/>